

ήρθε στη μέση το ζήτημα της γνησίας προφοράς της αρχαίας 'Ελληνικής. Μερικοί παραδέχονταν τη γνώμη του 'Εράσμου, ότι δηλ. πρέπει το β ή τ α να προφέρεται... μ π ε τ α και ή δίφθογγος α ι, ο ι, ε ι, αναλημμένα, δηλ. α ι, ο ι, ε ι! 'Ο Μουρούσης άουγγε με προσοχή και στο τέλος ανέθεσε στον 'Αθ. Χριστόπουλο να λύση το ζήτημα. 'Ο Χριστόπουλος έγραψε μία σχετική πραγματεία, με την οποία χτυπώντας τους 'Ερασμιαζούς, άποδείκνυε ότι οι αρχαίοι έπρόφεραν άπαράλλαχτα όσους οι σημερινοί. Είχε επίσης άλληλογραφία με τους γνωστούς δημογιστάς της εποχής τον για τα τρέχοντα φιλολογικά ζητήματα. 'Ιδού π.χ. τί έγραφε προς τον Σοφολογιώτατον Κύριον 'Αθανάσιον Παλίδαν, εις 'Ιουάννινα :

«Αδελφέ φίλε,
«Έλαβα το γράμμα σου... 'Αφού το άνέγνωσα και κατάλαβα τον φιλόσοφον και απαράλόγητον νούν σου, το πρόσφερα εις τόν ευγενέστατον μου αδέντην. Το άνέγνωσε, το έπαινεσε, το έδέχθη και με ειπε να σ' άποκριθώ ότι ή Πολιτική κοινώς όμιλουμένη γλώσσα δεν είν' αυτή, όπου γράφει το Πατριρχείον, άλλ' αυτή όπου είν' γράφεις. Δηλαδή έτσι λαλούν κοινώς οι Πολίται, καθώς εινε γραμμένο το γράμμα σου. 'Ημπορούμεν να διατρέσωμεν την τωρινήν ρωμαϊκήν γλώσσαν κάλλιστα εις Στερεώτικην και 'Ηνωσιώτικην, ή όποία έχει κάποιες διαφορές και εις κλίσην και εις σύνταξιν... 'Αρχισα να σέ γράφω, διατί πρόμενα να μ' έρθουν αυτά τα λυρικά μου, να σέ τα στείλω. Αυτά εινε γραμμένα με την κοινήν γλώσσαν, την λεγομένην Φαναριώτικην, και παρατήρησε πόσο διαφέρει τά Πολιτικά από τά δικά μας. Σχεδόν τίποτε...»

«Ένας βιογράφος του Χριστοπούλου λέει γι' αυτόν :
«'Ο Χριστόπουλος, φρονών συνάμα ότι άναγκαιόν ήτο και Λεξικόν όπωσούν πλήρες και μεθοδικόν, ανέλαβε την σύνταξιν Λεξικού της 'Ομιλουμένης Γλώσσης, παραδεχθείς την μέθοδον του 'Ερσικίου Στεφάνου, και έφθάσε μέχρι του στοιχείου Η, πλην ένεκα των έλλθοουσών ταραχών και σφαγής του Δημητρίου Μουρούζη, διέκοψε την περαιτέρω εξακολουθήσιν προς ζημίαν της ήμετέρας ότοχαλαζόνος φιλολογίας...»

'Ο Χριστόπουλος έπισκέφη την 'Ελλάδα άμα έλευθερώθη, αλλά του έκαναν ζοφήν έντύπωση ή διχόνοιας και τά πάθη της εποχής (1836), και έφυγε. 'Ο 'Αλέξανδρος Ραγκαβής, θέλωντας να παρακινήση το Χριστόπουλο να γυρίση στην 'Ελλάδα, του έγραψε ένα εμπνευσμένο ποίημα, από το όποιον παραάβτοίμη τις ακόλουθες λίγες στροφές :

'Επέρασ' ό χειμώνας,
'Ανέλυσε το χιόνι,
Κι' εις τούς παλούς άνθώνας
'Επέστρεψες άηδώνι
Πουλί του Παρνασσού
Τό θείον πύρ που ειχες,
Χριστόπουλε, έμαράνη;
'Η τις λευκές σου τριχες
'Ακόμη στέφεις μ' άνθη
Μυρωδής και μισού;

Σ' άνέγνωσ' 'Ανακρίων
Είς δουλικάς ήμέρας,
Και έφαντάσθην κλαιών
'Ημέρας έλευθέρας
'Ερώτων και χαράς.

'Ενώ εκλαιόδοσε,
'Η άστυγή σου λύρα,
'Εστέναν αι Μούσαι
Και ή πατρίς σου χήρα
'Εθρήνη συμφοράς.

Τά κάλλη των Χαρίτων
Τόν Βάκχον, και τ' άμπελα
Μάς έλλαξες, πλην ήτον
'Αγέλαστα τά γέλια
Είς χείλη δουλικά.

'Ω! νέος πάλιν γίνε
Με την 'Ελλάδα νέος
Κιθάριζε και πινε
Χωρίς μερίνας, έως
Τού τέλους του γρηπτού.

Είς την έλευθερίαν
'Ως ή 'Ελλάς βαπτίσου,
Κι' ώς φοιτηξ' άπ' την κρηά
Σποδόν αναγεννήσου
Και πάλλε ώς προτού!

'Αλλ' ό 'Αθανάσιος Χριστόπουλος δεν ύπήκουσε στην ώραία αυτή πρόσκληση του συναδέλφου του.
 'Ο Χριστόπουλος έγραψε και έξεδωσε «'Ελληνικήν 'Αρχαιολογίαν», «Πολιτικά Παράλληλα», «Γραμματικήν της Αιολοδοωικής», το δράμα «ό 'Αχιλλεύς» κλπ.

Τά ποιήματά του έχουν εκδοθεί 6—7 φορές, στην 'Ελλάδα και στο έξωτερικό. 'Η πρώτη έκδοσις, δίτομος εικονογραφημένη, βγήκε στο Παρίσι.

Κάποιος σύγχρονος του Χριστοπούλου ποιητής έγραφε... ά ν τ ι β α κ κ ι α ποιήματα, για να παρωδήση τά δικά του. Στά ποιήματα αυτά έξαιρεται ή μελέτη και κατακρινεται ή οιοנוσία και ή καλοπέρασι.

'Ο 'Αθ. Χριστόπουλος άπέθανε μοαράν της 'Ελλάδος στις 29 'Ιανουαρίου 1847.

ΡΩΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΟ ΝΕΚΡΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ

Τό βασιλόπουλο, τ' όμορφο βασιλόπουλο που είχε βγει για κινήγι, λαβώθηκε βαριά...

Ένώ κινήγούσε στο βάθος των δασών, άφηρημένος καθώς ήταν, γιατί ό νους του τριγυρνάει στη νέα γυναίκα τον με τά ξανθά μαλλιά, του όριχτηκε ξαφνικά ένας άγριόχοιρος και τον έπλήρωσε με τά σουβλερά του δόντια...

Και να τό τώρα το βασιλόπουλο, γλιωό σαν γασαμί, κείται άπάνω στο κρεβάτι του τό μεταξού, στο κρεβάτι που είχε δεχτεί έδώ και λίγες βδομάδες την παρθένα νύφη, τη χρυσομαλλούσα νεράδα, τη γυναίκα του...

Γύρω άπ' τό κρεβάτι κλαίν όλόρθες ή μάνα του, ή άδερφή του και ή γυναίκα του...

—'Ας τρέξουμε, είτε πρώτη ή μάνα του, άς τρέξουμε γρήγορα να βρούμε τό μάγο που ζει μέσα στα βάθη των δασών και που δεν βγαίνει ποτέ στη χώρα. Μονάχα αυτός θα μπορούσε να μάζ δώσει βοτάνι θαυματουργό, μονάχα αυτός θα μπορούσε να γιάνη τ' όμορφο βασιλόπουλο...

Σάν έφτασαν στο βάθος του δάσους, πρόβαλε από میان άσχη ό μάγος κι' έτσι τούς άίλησε :

—Μπορώ να δώσω βοτάνι θαυματουργό, μπορώ να γιάνω τ' όμορφο βασιλόπουλο, αλλά άκούστε τί γυροει ή για πληρομή. 'Εσύ, μάνα, θα μου δώσης τό δεξί χέρι σου. 'Εσύ, άδερφή, τό δάχτυλό σου μαζί με τό δαχτυλίδι που φοράς. Κι' έσύ, γυναίκα, τά πλούσια χρυσά σου μαλλιά...

—Αυτό μόνο ζητάς; είτε ή μάνα του βασιλόπουλου. Και κόβοντας άμέσως τό δεξί χέρι της τό έδωσε στο μάγο.

—Πάρε τ' όλόλοικο δάχτυλό μου μαζί με τό δαχτυλίδι που φορώ, είτε κι' ή άδερφή.

—'Αλλά ή γυναίκα του βασιλόπουλου άναστήναξε κι' είτε :

—'Αλλοίμονο! Γιατί ζητάς να μου πάρης τά πλούσια χρυσά μου μαλλιά;... 'Όχι, δεν μπορώ να σου τά δώσω, γιατί τότε θα γίνο άσχημη...

'Υστερ' άπ' αυτό ό μάγος δεν θέλησε να δώση τό θαυματουργό βοτάνι που θα γιάνετε τον άρροστο, κι' έτσι το βασιλόπουλο πέθανε...

Γύρω άπ' τό φέρετρο του πεθαμένου κλαίνε τώρα κι' ή τρείς γυναίκες.

'Η μάνα κλαίει κρατώντας τό κεφάλι του άγαπημένου της παιδιού που κείται άνα συντομίονο έλιετο.

'Η άδερφή κλαίει σιμά στ' άψυχα πόδια του άτυχου βασιλόπουλου.

'Η γυναίκα τον κλαίει άπάνω στο μέρος της καρδιάς, τίς καρδιάς που χτυπούσε άλιετο χαρούμενα για την άγάπη των πλούσιων χρυσών της μαλλιών...

Κι' έζει που έκλαιγε ή μάνα, γίνρκε ένα όραίο ποτάμι που τά χρυσοσταλλένια του νερά τρέχουν άκόμα και σήμερα...

Έξεί που έκλαιγε ή άδερφή, γίνρκε μία λίμνη με διαμαντένια έπιφάνεια...

Κι' έζει που έκλαιγε ή γυναίκα του, γίνρκε ένα μικρό ριάκι που γυήγορα τό στέγνωσε ό ήλιος με τίς φλογερές άχτίδες του και δεν άπόμεινε από αυτό ούτε σταλιά νερό για να πιη και να ξεδιψάση άνθρωπος ή ζωντανό, για να γυρτίωση λουλούδι ή χλόη...

ΜΑΡΙΑ ΚΡΥΖΙΝΣΚΑ

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΙΝΔΙΚΑ ΓΝΩΜΙΚΑ

Τό άλογο, τό όπλο, ή έπιστήμη, ή κιθάρα, ή γλώσσα κι' ή γυναίκα έχουν άξία, μόνον όταν έχη και ό κύριός των.

Τό μεταξούτο γεννιέται άπ' τά σκουλήκια, τό χρυσάρι άπ' τό χώμα κι' ό λωτός άπ' τί λάσπη.

Δέν πρέπει κανείς να συμφιλίονετα με τον έχθρό του. Τό νερό, και ζεσταμένο άκόμα, σβύνει τη φωτιά.

'Η ύπόλημη είνε άλογο που όλοι ζητούν να τό καθυλαξέφουν και κανένας δεν αναλαμβάνει να τό θρέψη.

'Ο σοφός ρωτάει τον έναντό του, ό μορδός ρωτάει τούς άλλους.

'Ο άνθρωπος, άν και δεν φτάνει σχεδόν ποτέ την ήλιαία των εκατό έτών, πεθαίνοντας φέρνει μαζί του συμφορές χίλιον χρύων.

